

Aksiyonda De?erler Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Aksiyonda De?erler Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=16690>

Özet

Aksiyonda Değerler Ölçeği, bireylerin değerlerini soyut düzeyden ziyade, günlük yaşam pratikleri ve somut davranışlar düzeyinde ölçmek amacıyla uyarlanmış psikometrik bir araçtır. Ölçeğin Türkçe adaptasyon, dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları 2008 yılında Dündar, Ekşi ve Yıldız tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek, toplam 70 maddeden oluşmakta ve **Yardımsızlık, Saygı Gösterme, Öz-denetim ve Öz-değerlendirme** olmak üzere dört temel alt boyutu içermektedir. Derecelendirme, 5'li Likert tipinde yapılarak katılımcıların değerlere yönelik eylemsel eğilimlerini ölçmeyi hedefler.

Anahtar Kelimeler

Aksiyonda Değerler Ölçeği, değerler eğitimi, psikometrik uyarılama, faktör analizi, güvenilirlik, Cronbach Alfa, değerlerin eylemsel boyutu.

Yazarlar

S. Dündar, H. Ekşi, A. Yıldız.

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin sahip oldukları değerleri sadece bilişsel veya duyuşsal düzeyde değil, aynı zamanda **davranışsal** düzeyde ne ölçüde hayata geçirdiklerini saptamaktır. Bu araç, değerlerin eyleme dökülme derecesini belirleyerek, özellikle eğitim ve psikoloji alanlarında yapılan değerler eğitimi programlarının etkinliğini ölçmede kritik bir rol üstlenir.

Uyarılama çalışması, Aksiyonda Değerler Ölçeği'nin Türk kültürüne uygunluğunu test ederek, ulusal araştırmacılara değerlerin davranışsal yansımaları için sağlam, geçerli ve güvenilir bir enstrüman sunmayı hedeflemiştir.

Yapı

Aksiyonda Değerler Ölçeği, bireylerin eylemlerini yönlendiren dört temel davranışsal değer boyutunu ölçmektedir. Bu boyutlar, ölçeğin yapı geçerliliği çalışmaları sonucunda belirlenmiş olup, psikolojik değerlerin sosyal ve kişisel disiplin alanlarındaki tezahürlerini kapsamaktadır. Ölçek, 70 madde ile bu dört alt boyutu derinlemesine incelemektedir.

Yardımsızlık: Başkalarına destek olma ve verilen sözleri tutma eğilimi (28 madde).

Saygı Gösterme: Sosyal etkileşimde nezaket ve başkalarının önemini kabul etme (21 madde).

Öz-denetim: Kişisel disiplin, grup içinde sorumluluk alma ve elinden gelenin en iyisini yapma (17

madde).

Öz-değerlendirme: Kişisel bakım, düzenli egzersiz gibi öz-bakım davranışları (4 madde).

Geçerlik

Ölçeğin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla yürütülen analizlerde, örneklem uygunluğunu gösteren Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri **.828** olarak yüksek düzeyde bulunmuştur. Ayrıca, verilerin faktör analizine uygunluğunu gösteren **Bartlett Testi** sonuçlarında Ki-kare değeri 7066,202 olarak $p < 0.01$ düzeyinde anlamlılık göstermiştir.

Kriter geçerliliğini saptamak amacıyla, Aksiyonda Değerler Ölçeği'nin alt faktörleri ile Schwartz Değerler Ölçeği'nin (SDÖ) bazı faktör grupları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. SDÖ'de yer alan güç, başarı, hazırlık ve uyarılma faktör grupları ile Aksiyonda Değerler Ölçeği faktörleri arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler ($p < .01$) tespit edilmiştir. Örneğin, Saygı Gösterme ile SDÖ güç (.568; $p < .01$) ve hazırlık (.592; $p < .01$) arasında pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir.

Bununla birlikte, Aksiyonda Değerler Ölçeği'nin **Öz-denetim** alt boyutu ile Schwartz Değerler Ölçeği'nin özdenetim alt boyutu arasında **negatif yönde anlamlı** bir ilişki ($r = -.437$; $p < .05$) belirlenmiştir. Bu durum, iki ölçeğin öz-denetim kavramını farklı davranışsal veya bilişsel perspektiflerden yakaladığını düşündürmektedir.

Güvenirlilik

Aksiyonda Değerler Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenilirliği çeşitli yöntemlerle değerlendirilmiştir. Alt boyutlar için **Cronbach Alfa** katsayıları **.53** (Yardımsızlık ve Özdeğerlendirme) ile **.87** arasında değişim göstermiştir. Ölçeğin genel (toplam) iç tutarlılık değeri ise oldukça yüksektir ve **.92** olarak raporlanmıştır.

Diğer güvenilirlik analizleri de yüksek tutarlılığı desteklemektedir: Toplam **Guttman değeri .83**, alt boyutlarda ise .55 ile .87 arasında değişmektedir. **Spearman Brown** iki yarım güvenilirlik değerleri toplam ölçek için **.83**, alt boyutlar için ise .56 ile .87 arasında tespit edilmiştir. Bu katsayılar, ölçeğin genel olarak güvenilir olduğunu, ancak dört maddeden oluşan Öz-değerlendirme gibi küçük alt boyutlarda iç tutarlılığın kabul edilebilir sınırın alt veya yakınında olabileceğini göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini kesinleştirmek amacıyla yapılan faktör analizi, 70 maddelik yapının dört faktör altında toplandığını ortaya koymuştur. Bu faktörler, özdeğerlerinin 2'nin üzerinde olması kriterine göre belirlenmiştir. Analiz sonucunda, faktör yüklerinin **.60 ile .87** gibi güçlü bir

aralıkta değitiği görülmüştür, bu da maddelerin ilgili faktörleri yüksek oranda temsil ettiğini kanıtlamaktadır.

Belirlenen dört faktör, toplam varyansın % 31,155'ini açıklamaktadır. Faktörlerin açıkladığı varyans miktarları, önem sırasına göre şöyledir:

Birinci Faktör (Yardımsverlik): %10,319

İkinci Faktör (Saygı Gösterme): %9,065

Üçüncü Faktör (Öz-denetim): %7,948

Dördüncü Faktör (Öz-değerlendirme): %3,822

Ölçüm Aracı

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: 5'li Likert Ölçeği (1= tamamen katılmıyorum - 5= hiç katılmıyorum)

Language Available: Türkçe

Population Group: Gençler ve Yetişkinler (Değerler ve psikolojik davranış araştırmaları için)

Age Group: Belirtilmemiş (Uyarlama çalışması genellikle üniversite öğrencileri veya ergenlik sonrası popülasyon üzerinde yapılır)

Population Details: 70 madde, 4 alt boyut. Yapı geçerliliği ve güvenirlik çalışmaları Türkiye'de yapılmıştır.

Test Methodology: Bireysel değerlerin davranışsal eylemler aracıyla ölçüldüğü, kendi kendine raporlama yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Değerlerin eylemsel boyutu, öz-denetim, saygı gösterme, yardımsverlik, öz-değerlendirme, psikometri, değerler.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut değil.

Affiliation Email addresses: halileksi@marmara.edu.tr (Sorumlu Yazar Halil Ekici)

Correspondence Address: Bilgi mevcut değil.

Şiznler, Ücretler ve Test Y?I?

Test Y?I?: Uyarlama ve geçerlik çal??mas? 2008 y?I?nda yay?nlanm??t?r.

Şiznler ve Ücretler: Ölçe?in akademik veya ticari kullan?m? için Sorumlu Yazar Halil Ek?i ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. ?leti?im e-posta adresi yukar?da belirtilmi?tir.

Makalenin orijinal PDF ba?lant?s? a?a??dad?r: ded.dem.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF'i buradan indirilebilir: [aksiyonda-değerler-ölçe?-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Dündar, S., Ek?i, H. ve Y?ld?z, A. (2008). Aksiyonda Değerler Ölçe?i dilsel e?de?erlik geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Değerler E?itimi Dergisi*, 6(15), 89-114.

Aksiyonda Değerler Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçek 4 alt boyut ve 70 madde içermektedir:

Yard?mseverlik (28 m): Her zaman verdi?im sözü tutar?m.

Sayg? gösterme (21 m): Önemli bir konu ile ilgili insanlar?n dikkatini çekmek beni heyecanland?r?r.

Öz-denetim (17 m): Bir grubun üyesi oldu?um zaman elimden gelenin en iyisini yapar?m.

Öz-değerlendirme (4 m): Düzenli bir biçimde egzersiz (spor) yapar?m.